

Allmänna regler

Syftet med att skydda kulturhistoriska miljöer är att bevara spår av historien som har stor betydelse för förståelsen av dagens och morgondagens samhälle. All tillståndsprövning hanteras av länsstyrelsen samt genom plan- och bygglagens varsamhetskrav och förvanskningförbud, som hanteras av Helsingborgs stad via bygglov och stadsantikvarie.

Du måste ha tillstånd från Länsstyrelsen Skåne för att:

- plantera häckar, bersåer, staket eller sätta upp andra avskärmningar vid husen så att marken upplevs som privat av besökare i brunnsparken.
- hårdgöra yta som platsättning, gångar eller dylikt.

Det kan krävas tillstånd från både länsstyrelsen och Helsingborg stad för att exempelvis:

- sätta upp förråd, anordning för sopor med mera.
- göra utvändiga förändringar på byggnader som tillbyggnader, räcken och altaner samt vid större underhållsåtgärder som putsning eller målning av fasader och tak samt reparationer av korsvirke.

Stäm alltid av med Länsstyrelsen Skåne och Helsingborgs stad före åtgärd. Även när varken tillstånd eller bygglov krävs, finns det krav på att förhålla sig varsamt till kulturvärden – *särskilt värdefull bebyggelse får inte förvanskas vid förändring.*

På stadens mark

Ramlösa brunnsparke som den ser ut idag bjuder på en stor variation av upplevelser både botaniskt, kulturhistoriskt och ekologiskt. För att behålla den unika karaktären i området finns det särskilda förhållningsregler för parkmarken, som ägs av Helsingborgs stad.

- Du får **inte** sätta upp gungställning, trädgunga, hopp-matta, sandlåda eller andra lekredskap i brunnsparken. Det finns en kvarterslekplats i den sydvästra delen av parken med lekredskap för både stora och små barn.
- Du får **inte** anlägga planteringar eller ta parken i anspråk på annat sätt – parken är och ska vara tillgänglig för allmänheten.
- Du får **inte** plocka blommor eller bryta grenar.
- Det är **inte** heller tillåtet att dumpa trädgårdsavfall i parken eller ravinen – det skadar den biologiska mångfalden och förstör den planerade "oordningen".

Skogsparken nere i ravinen är planerad som en kontrast till den övre parken. Här finns unika lavar, svampar, insekter, fåglar och växter. Döda träd som ligger kvar har medvetet valts ut.

Det är fritt fram att leka, ha picknick, spela brännboll, boule och liknande, under förutsättning att du inte stör och att du städar upp efteråt. Större tillställningar som bröllopsfirande, marknader och andra större evenemang kan kräva polis-tillstånd och tillstånd av Helsingborgs stad. Helsingborg kontaktcenter kan ge besked om vad som gäller.

Parkering

Med hänsyn till miljön får biltrafik inte förekomma i parken med undantag för begränsad angöring med tunga eller skrymmande varor, sjuktransport eller dylikt till fastigheterna i parken. Parkering får endast ske inom anvisade parkeringsplatser, detta regleras enligt detaljplan.

För dig som planerar en förändring

Brunnsparken med bebyggelse skyddas som byggnadsminne enligt Kulturmiljölagen (1988:950) och är skyddad enligt Plan- och bygglagen (2010:900). Det innebär att tillstånd från Länsstyrelsen Skåne krävs vid förändringar i parken och på byggnaderna. Det innebär också att extra hänsyn tas till kulturmiljön när du söker bygglov eller vill ändra användningen av en byggnad. Några nyttiga kontakter:

- Länsstyrelsen Skåne avgör om åtgärden kräver tillstånd enligt kulturmiljölagen. Har du frågor kan du vända dig till länsstyrelsens kulturmiljöenhet på 010-224 10 00.
- Undrar du om åtgärden är bygglovspliktig och hur du ansöker? Information och e-tjänster hittar du på helsingborg.se/bygglov – även Helsingborg kontaktcenter kan hjälpa dig – 042-10 50 00.
- Stadsantikvarien på Kulturmagasinet kan ge råd kring kulturhistoriska byggnader och miljöer. Kontakta Helsingborg kontaktcenter på 042-10 50 00.

Om du tycker att det finns brister i parkens underhåll eller har övriga frågor som rör Ramlösa brunnsparke, kontakta Helsingborg kontaktcenter: 042-10 50 00 kontaktcenter@helsingborg.se

För dig som bor eller verkar i

Ramlösa brunnsparke

Historia, regler,

ansvar och kontakter

Länsstyrelsen
Skåne

HELINGBORG

Ramlösa Hälsobrunn

Nya rön om vattnets renande och läkande egenskaper ledde till att ett flertal hälsobrunnar växte fram i Sverige under 1600- och 1700-talen. Med sitt goda ryckte och vackra natur lockade Ramlösa Hälsobrunn noblessen till parken.

År 1797 bildades aktiebolaget Ramlösa Hälsobrunn och tomtmark köptes in ovanför ravinen. Rekreation, bad och brunnsdrickning kom att bli en allt större marknad och runt år 1800 byggdes de första husen i parken – varav flera villor och Brunnslasarettet finns kvar. I övrigt är byggnaderna främst från sent 1800-tal och tidigt 1900-tal.

Byggnaderna uppfördes på *ofri grund* med en gemensam markägare vilket har gett området sin särskilda karaktär av hus placerade i parkmiljö. Byggnaderna är rikt dekorerade trävillor och här finns även korsvirkeshus med schweizerier, badhus, biljettkiosk, musikpaviljong och brunnsshotell. I Ramlösa brunnsпарк är byggnader och miljöer skyddade som byggnadsminnen. Det är därför viktigt att husen underhålls med traditionella metoder och material för att behålla sin charm.

Sveriges första hästspårväg invigdes år 1877 på sträckan mellan Ramlösa Hälsobrunn och Ramlösa havsbad, vid sundet mellan Helsingborg och Råå. År 1891 invigdes en ångloksförbindelse, *Decauvillen*, utmed denna sträcka och en vänthall byggdes vid brunnsparkens västra entré. Idag finns bara entrékiosken till brunnsparken kvar. Ramlösa Hälsobrunns aktiva verksamhet med patienter på Brunnslasarettet lades ner 1973.

Källorna

Vattnet är grunden för brunnsparkens tillkomst. Järnkällan, *Ramlösa surbrunn*, upptäcktes i slutet av 1600-talet och invigdes den 17 juni 1707, på Karl XII:s 25-årsdag. Den alkaliska källan upptäcktes i slutet av 1800-talet. År 1912 tillkom den första vattenfabriken i kombination med ett badhus i brunnsparkens ravin. Det visade sig vara en god affär och redan 1915 byggdes den första renodlade vattenfabriken i ravinen.

Fabriken byggdes ut två gånger under 1900-talet innan den flyttades till Ättekulla industriområde i början av 1970-talet. Än idag tappas det alkaliska vattnet från en källa 90 meter under mark i Ramlösa brunnsпарк och går via en rostfri ledning upp till vattenfabriken på Ättekulla. Den gamla fabriken i brunnsparksravinen revs men spåren av verksamheten är en viktig del av Helsingborgs industrihistoria.

Under årens gång har Ramlösa brunnsпарк haft olika glansperioder med prägel både som högre societetspark och som park för folknöje, med tivoli och dansbana.

Parken

Brunnsparken har idag inslag av olika tiders trädgårdsideal. Den största inspirationen har parken fått från den engelska romantiska landskapsparken. De stora friväxande träden i gräsmattorna och de slingrande gångvägarna, med utpräglad promenadmotiv samt kontraster med öppna och stängda ytor genom parken, hör till den romantiska trädgårdsarkitekturen och präglar starkt parken än idag.

Huvudaxeln genom parken var ursprungligen planterad med lind. Huvud- och tvärxlar samt trädalléer har sitt ursprung i barockens trädgårdsarkitektur. Skogsparken nere i ravinen, där idag ekar och bokar dominerar, var på 1600-talet betesmark som tillhörde Ramlösas bönder. Idag är ravinen en miljö med såväl estetiska som ekologiska värden. Här finns unika biotoper för lavar, svampar, insekter, fåglar och växter.

År 1973 övergick hela parkanläggningen i Helsingborgs stads ägo. Husen restaurerades och såldes till privatpersoner. Än idag vittnar den vackra brunnsparken med sina hus från 1800-talet om svunna tider och här finns ro för både kropp och själ.

Vårt ansvar ligger i att fortsätta bruka och använda miljön samt skapa en levande atmosfär med hänsyn till dess rika historia.

Denna folder har tagits fram av Helsingborgs stad och Länsstyrelsen Skåne för att förtydliga regler och ansvar. Ramlösa brunnsпарк, byggnader och den välbevarade parkmiljön, är byggnadsminnesförklarade och en kulturskatt av nationellt intresse. Att behålla den unika miljön är en gemensam fråga för fastighetsägare, boende och hyresgäster, länsstyrelse, kommun och besökare.

Målet är att brunnsparken ska ha utrymme för boende och verksamheter – och samtidigt vara en öppen och tillgänglig miljö för allmänheten med bibehållen hälsobrunnskaraktär.

Vy över Ramlösa Brunnsspark och brunnshusets peristyl.
Gravyr av Carl Fredrik Akrell 1823 efter förlaga av Wilhelm Carpelan 1816,
Kulturmagasinet, Helsingborgs stad.

Ramlösa
brunnsspark